

Ársskýrsla

Rannsóknarstofu Háskóla Íslands og Landspítala í öldrunarfræðum 2015

Efnisyfirlit

I. Ársskýrsla – inngangur	3
II. Nafn og stjórn	3
Stjórn RHLÖ var skipuð þannig:.....	3
III. Húsnæði RHLÖ	4
IV. Fundir.....	5
V. Verkefni ársins	5
VI. Vísindasjóður RHLÖ	6
VII. Fræðslunefnd RHLÖ	6
Fræðslufundir:.....	6
VIII. Styrktaraðilar	7
IX. Vísindavirkni.....	9
X. Viðaukar:.....	9
Viðauki 1 – Stofnskrá RHLÖ.....	10
Viðauki 2 – Fræðslufundir RHLÖ	12
Viðauki 3 - Vísindadagur RHLÖ.....	14
Viðauki 4 - Vísindavirkni.....	16

I. Ársskýrsla – inngangur

Starfsemi Rannsóknarstofu Háskóla Íslands og Landspítala háskólasjúkrahúss (RHLÖ) er samkvæmt stofnskrá RHLÖ (sjá viðauka 1). Megin hlutverk rannsóknastofunnar er að vera miðstöð í öldrunarfræðum og skapa aðstöðu til rannsókna, styðja við rannsóknir og fræðslu auk þess að stuðla að samvinnu og samstarfi fræðimanna innan Háskóla Íslands (HÍ) og Landspítala (LSH) sem tengjast öldrun.

Árið 2015 var starfsemin metnaðarfull og stöðugt leitast við að efla starfið. Í eftirfarandi skýrslu er starfsemi RHLÖ gerð skil. Fjallað er um þau verkefni sem rannsóknarstofan stóð að, hvort heldur að eigin frumkvæði eða sem samstarfsaðili. Það er von stjórnar RHLÖ að skýrslan upplýsi lesendur um starfsemi rannsóknarstofunnar.

II. Nafn og stjórn

Rannsóknarstofa Háskóla Íslands og Landspítala í öldrunarfræðum - skammstafað RHLÖ.

Stjórn RHLÖ:

Ný stjórn var skipuð af stjórn LSH, forseta Heilbrigðisvísindasviðs (HVS)HÍ, stjórn Öldrunarfræðafélags Íslands og af stjórn Félag íslenskra öldrunarlækna, á haustdögum 2015.

Fam á á haust sat eftirfarandi stjórn:

Pálmi V. Jónsson, formaður – fulltrúi Læknadeildar HÍ, forstöðumaður í öldrunarlæknisfræði.

Sigurbjörg Hannesdóttir – fulltrúi Öldrunarfræðafélags Íslands.

Ása Guðmundsdóttir – fulltrúi LSH

Rúnar Vilhjálmsson - fulltrúi Hjúkrunarfræðideildar HÍ, forstöðumaður fræðasviðs í öldrunarhjúkrun

Sigurveig H. Sigurðardóttir – fulltrúi Félagsvísindasvið HÍ

Jón Eyjólfur Jónsson- Fulltrúi LSH

Guðlaug Þórsdóttir – Fulltrúi Félags Íslenskra öldrunarlækna

Fyrsti fundur ný skipaðrar stjórnar var haldinn í október.

Ný stjórn var skipuð eftirfarandi fulltrúum:

Pálmi V. Jónsson, formaður – fulltrúi HVS, Læknadeildar HÍ.

Sigurbjörg Hannesdóttir – fulltrúi Öldrunarfræðafélags Íslands.

Ása Guðmundsdóttir – fulltrúi LSH

Kristín Björnsdóttir - fulltrúi HVS, Hjúkrunarfræðideildar HÍ.

Sigurveig H. Sigurðardóttir – fulltrúi Félagsvísindasvið HÍ

Jón Eyjólfur Jónsson- Fulltrúi LSH

Aðalsteinn Guðmundsson – Fulltrúi Félags Íslenskra öldrunarlækna

Starfsmenn:

Ólöf Guðný Geirsdóttir verkefnastjóri

III. Húsnæði RHLÖ

Húsnæði RHLÖ er staðsett á Landakot á L-5.

Aðstaða á RHLÖ er í öllum tilfellum tímabundinn og er gerður samningur við hvern og einn hvað varðar not á skrifstofuaðstöðu. Við doktorsnema á styrkjum frá sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala er gerður þriggja ára samningur en þó með þeim fyrirvara um framvindu verkefnis. Aðrir sem nýta aðstöðu RHLÖ eru á tímabundnum samningi vegna verkefna sem verið er að vinna að í tengslum við öldrunarrannsóknir.

Vísinda- og kennslusvið LSH hefur notað aðstöðu á L-5 fyrir ýmis námskeið í tengslum við starfsemi spítalans.

Deildarstjóraherbergi - Skrifstofa RHLÖ – Dr. Ólöf Guðný Geirsdóttir, verkefnastjóri

Vakt herbergi – Fundarherbergi

Herbergi 9 – Dr. Milan Chang, faraldsfræðingur. Tímabundinn samningur til eins árs

Herbergi 8 – Dr. Alfons Ramel, næringarfræðingur. Tímabundinn samningur til eins árs

Herbergi 7 – Berglind María Jóhannesdóttir, doktorsnemi á þriggja ára doktorsstyrk frá Sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala. Leiðbeinandi er Hrefna Guðmundsdóttir sérfræðilæknir.

Herbergi 6 – Sigrún Sunna Skúladóttir, doktorsnemi á þriggja ára doktorsstyrk frá Sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala. Leiðbeinandi er prófessor Laufey Steingrimsdóttir hjá Matvæla- og næringarfræðideild HÍ.

Herbergi 5 – Hassan Bahaloochoreh, doktorsnemi á þriggja ára doktorsstyrk frá Sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala. Leiðbeinandi er prófessor Benedikt Helgason hjá ETH í Sviss

Salur A – Unnur Diljá Teitsdóttir, doktorsnemi á þriggja ára doktorsstyrk frá Sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala. Leiðbeinandi er Jón Snædal yfirlæknir
Anný Rós Guðmundsdóttir, doktorsnemi á þriggja ára doktorsstyrk frá Sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala. Leiðbeinandi er Margrét Birna Andrésdóttir sérfræðilæknir.

Salur B – Hrafnhildur Eymundsdóttir, doktorsnemi á þriggja ára doktorsstyrk frá Sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala. Leiðbeinandi er Milan Chang, lektor hjá HR.
Steinunn Þórðardóttir, doktorsnemi við KI og öldrunarlæknir á Landakoti. Tímabundinn samningur til eins árs.

Herbergi 4 – Bergþóra Baldursdóttir, doktorsnemi á þriggja ára doktorsstyrk frá Sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala. Leiðbeinandi er Ella Kolbrún Kristinsdóttir dósent erimitus frá HÍ.

Herbergi 3 – Vísinda- og kennslusvið LSH

Herbergi 2 – Vísinda- og kennslusvið LSH

Herbergi 1 - Vísinda- og kennslusvið LSH

IV. Fundir

Stjórnarfundir voru að jafnaði haldnir einu sinni í mánuði, þó með hléi yfir sumarmánuðina. Auk þess var haldið áfram að vinna að framtíðarsýn rannsóknarstofunnar.

V. Verkefni ársins

1. Fimmtudagsfræðsla var haldin mánaðarlega, bæði vor og haust (sjá viðauka 2 nánar hér fyrir neðan undir Fræðslunefnd).
2. Vísindadagur RHLÖ var haldinn 16. október í Hringisal húsnæði Landspítalans við Hringbraut. Yfirskrift dagsins var *Heyrnarskerðing aldraðra* (sjá dagskrá í viðauka 3).
3. Fyrsta föstudag hvers mánaðar eru haldnir deildarfundir með öllum sem þiggja aðstöðu á RHLÖ. Fundirnir eru haldnir í fundarherbergi L5 kl. 9-10. Fundirnir falla niður yfir sumarmánuðina.
4. Þriðja föstudag hvers mánaðar kl. 9-11 eru greinarfundir. Doktorsnemar halda utan um fundina og koma með greinar sem verða ræddar á þessum fundum. Allir sem hafa áhuga eru velkomnir og mega taka þátt í þessum fundum.
5. Húsnæðismál RHLÖ, unnið var að áframhaldandi úrbótum á húsnæði RHLÖ.
6. Meistaránám í öldrunarfræðum í samstarfi við Endurmenntun HÍ
7. Tveir doktorsnemar fengu aðstöðu á RHLÖ en þeir fengu doktorsstyrki til þriggja ára frá Styrktarsjóður Sjálfseignarstofnunar St. Jóseps.

Greinarfundur RHLÖ sem haldinn er þriðja föstudag hvers mánaðar. Talið frá vinstri, Unnur Diljá, Hassan, Alfons (Skype), Bergþóra, Berglind, Hrafnhildur og Sigrún Sunna.

VI. Vísindasjóður RHLÖ

Megin markmið sjóðsins er að efla RHLÖ. Stjórn sjóðsins er heimilt að styrkja hvert það verkefni sem hún telur efla og gagnast rannsóknum í öldrunarfræðum. Sjóðurinn starfar samkvæmt skilmálum Dómsmálaráðuneytisins um slíka sjóði. Skrifstofa fjárreiðna og upplýsinga á LSH annast fjárreiður og bókhald sjóðsins f.h. sjóðsstjórnar og skulu reikningar hans endurskoðast af ríkisendurskoðun. Sjóðurinn tekur við framlögum frá einstaklingum og fyrirtækjum en einnig eru gefin út minningarkort á vegum sjóðsins.

Vísindasjóðurinn styrkti Vísindadag RHLÖ sem var haldinn 16. október um kaffi og veitingar til fundargesta.

VII. Fræðslunefnd RHLÖ

Guðlaug Þórsdóttir, öldrunarlæknir - formaður

Ása Guðmundsdóttir, sálfræðingur

Ásta Guðmundsdóttir, félagsráðgjafi

Guðrún Dóra Guðmansdóttir, sérfræðingur í öldrunarhjúkrun

Helstu verkefni Fræðslunefndar er að skipuleggja fimmtudagsfræðslu RHLÖ og Vísindadag RHLÖ. (sjá viðauka 2 & 3) Fræðslunefnd hittist að jafnaði, mánaðarlega til að skipuleggja dagskrá fræðsluerinda. Haustönnin, fram að Vísindadegi er helsta vinna fræðslunefndar er að undirbúa Vísindadag RHLÖ. Á vísindadegi RHLÖ var fjallað um heyrnarskerðingu aldraða og var dagurinn styrktur af Vísindasjóði RHLÖ. Var notað fjarfundakerfi LSH þar sem sendur var út „linkur“ með dagskrá Fræðsludagsins þannig að allir sem höfðu aðgang að net tengdri tölvu gátu fylgst með dagskránni.

Fræðslufundir:

Fræðslufundir fræðslunefndar RHLÖ voru haldnir á fimmtudögum kl. 14:45 – 16:00 í kennslusalnum á 6. hæð á Landakoti. Þar sem að 7. hæðin á Landakoti var lokað vegna lagfæringa var ekki hægt að senda út fræðsluerindin. Að jafnaði mættu 20-30 manns á fimmtudagsfræðsluna.

Almennt má segja að fræðslufundir hafi verið vel nýttir af fagfólki innan og utan spítalans, ásamt því að Vísindadagurinn var vel sóttur.

Mörg erindi bæði af höfuðborgarsvæðinu og utan af landi, hafa borist fræðslunefnd vegna þess að ekki er hægt að senda lengur fræðsluerindi með fjarfundarbúnaði þar sem fagfólki finnst miður að geta ekki fylgst með því sem Fimmtudagsfræðsla RHLÖ hefur upp á að bjóða.

Dr. Sigurveig H. Sigurðardóttir kynnis þá sem fengu styrk frá Styrktarsjóð Sjálfseignarstofnunar St. Jósefsspítala

VIII. Styrktaraðilar

Styrktarsjóður Sjálfseignarstofnunar St. Jósefsspítala styrkir stöðu verkefnastjóra RHLÖ. Sjálfseignarstofnun St. Jósefsspítala afhenti þann 15. apríl þrjá styrki til doktorsnáms við Háskóla Íslands tengda Rannsóknarstofu Landspítala og Háskóla Íslands í Öldrunarfræðum (RHLÖ).

Einn styrkur einskorðast við doktorsnema og leiðbeinendur við Háskóla Íslands og úrvinnslu gagna Öldrunarrannsóknar Hjartaverndar (AGES-RS I og II) og gögn sem tengja mætti þeirri rannsókn sem unnin yrði í húsakynnum RHLÖ.

Allir styrkirnir eru til þriggja ára og eru einskorðaðir við doktorsnema á öldrunarfræðasviði og leiðbeinendur frá Háskóla Íslands og/eða Landspítala þar sem úrvinnsla gagna sé unnin í húsakynnum RHLÖ.

Dómnefnd var skipuð af Sigurveigu H. Sigurðardóttur, dósent við félagsráðgjafardeild HÍ (formaður), Helgu Ögmundsdóttur prófessor við læknadeild HÍ, Ingibjörgu Hjaltadóttur, dósent við hjúkrunarfræðideild HÍ og Kristjáni Erlendssyni, dósent við læknadeild HÍ.

Bergþóra Baldursdóttir sérfræðingur í sjúkrþjálfun, ásamt rannsóknarteymi fékk styrk fyrir verkefnið: *Jafnvægisstjórnun hjá einstaklingum sem hlotið hafa úlnliðsbrot í kjölfar byltu og áhrif skynþjálfunar*. Leiðbeinandi doktorsnema er Ella K. Kristinsdóttir, dósent emertius, Læknadeild HÍ. Í umsögn dómnefndar kom fram að rannsóknin gæti skilað þekkingu á gagnsemi forvarna gegn byltum og beinbrotum og með þeim hætti aukið lífsgæði og bætt þjónustu heilbrigðiskerfisins svo og dregið úr kostnaði sem hlýst af byltum og brotum.

Unnur Diljá Teitsdóttir, ásamt rannsóknarteymi fékk styrk fyrir verkefnið: *Mat á hæfni magnbundinna heilarita og mögulegra lífvísa í heila- og mænuvökva* til forspár um framvindu og greiningar á heilabilun. Leiðbeinandi doktorsnema er Pétur Henry Petersen, dósent við Læknadeild HÍ. Í umsögn dómnefndar kom fram að rannsóknin undirstrikaði mikilvægi snemmgreiningar heilabilunar og leit leiða til að gera slíkar rannsóknir einfaldar til að minnka inngríp við sjúkdómsgreiningu

Laufey Steingrimsdóttir, prófessor við Matvæla- og næringafræðideild HÍ, ásamt rannsóknarteymi fékk styrk fyrir verkefnið: *Hvað einkennir mjaðmarbrotahópin í öldrunarrannsókn Hjartaverndar*. Ekki lá fyrir hver doktorsneminn var við afhendingu styrksins. Í umsögn dómnefndar kemur fram að rannsóknarverkefnið mun geta nýst í forvörnum gegn mjaðmarbrotum í framtíðinni, bæði héraendis og erlendis. Þar sem rannsóknin nær til fleira þátta en flestar aðrar sambærilegar rannsóknir, og nær til stórs hóps aldraðra af báðum kynjum.

Styrktarsjóður Sjálfseignarstofnunar St. Jósefsspítala, sem hefur það að markmiði að stuðla að þverfaglegum öldrunarrannsóknum við RHLÖ, mun auglýsa tvo doktorsnemastyrki lausa til umsóknar fyrir janúar 2016 bæði opna styrki og til áframhaldandi vinnslu á gögnum öldrunarrannsóknar Hjartaverndar. Doktorsnemar eða leiðbeinendur við allar deildir Háskóla Íslands og Landspítala geta sótt um styrkina.

Prófessor Laufey Steingrimsdóttir, Unnur Diljá Teitsdóttir og Bergþóra Baldursdóttir, fengu styrk fyrir doktorsverkefni til þriggja ára frá Styrktarsjóð St. Jósefsspítala. Unnur Diljá með leiðbeinanda sínum, Pétur Henry Petersen dósent við læknadeild HÍ. Bergþóra Baldursdóttir með leiðbeinanda sínum, Ellu Kolbrúnu Kristinsdóttur dósent emiritus frá Sjúkraþjálfunardeild HÍ.

IX. Vísindavirkni

Sjá viðauka 4.

X. Viðaukar:

1. Stofnskrá RHLÖ, endurskoðuð frá 2009
2. Dagskrá fræðslufunda RHLÖ 2015
3. Dagskrá Vísindadags RHLÖ 2015: *Heyrnarskerðig aldraða*
4. Vísindavirkni 2015

Viðauki 1 – Stofnskrá RHLÖ

Stofnskrá um Rannsóknarstofu Háskóla Íslands og Landspítala í öldrunarfræðum

Uppfærsla III, 26. nóvember, 2009

1. grein
Rannsóknarstofa Háskóla Íslands og Landspítala í öldrunarfræðum (RHLÖ) er miðstöð í öldrunarfræðum stofnuð á ári aldraðra 1999. Sérhver vísindagrein, ein sér eða í samvinnu við aðrar greinar, getur átt aðild að rannsóknarstofunni, svo fremi að viðfangsefni hennar lúti að öldrun.
2. grein
Rannsóknarstofan er kennd við Háskóla Íslands og Landspítala og er rekin í samvinnu við öldrunarlækningadeild Landspítala (LSH) og heilbrigðisvísindasvið Háskóla Íslands. Aðsetur rannsóknarstofunnar er í húsakynnum Rannsóknarseturs Sjálfseignarstofnunar St. Jósefsspítala í Öldrunarfræðum. Landspítali greiðir stofnkostnað og rekstrarkostnað að því marki sem kveðið er á um í 8. grein stofnskrárinnar. LSH ber ábyrgð á rekstri og skuldbindingum rannsóknarstofunnar.
3. grein
Hlutverk Rannsóknarstofu Háskóla Íslands og Landspítala í öldrunarfræðum er
  - a. að vera miðstöð rannsókna á sviði öldrunarfræða er geta tekið til heilbrigðisþátta, félagslegra þátta, fjárhagslegra þátta, og annarra þátta er tengjast lífsgæðum .
  - b. að stuðla að samvinnu fræðimanna Háskóla Íslands sem eiga það sammerkt að vinna að öldrunarrannsóknum.
  - c. að hafa áhrif á þróun kennslu í öldrunarfræðum innan Háskóla Íslands.
  - d. að skapa heimili fyrir rannsóknarverkefni á sviði öldrunar.
  - e. að stuðla að útgáfu öldrunarfræðiritra.
  - f. að hafa samvinnu við aðrar rannsóknarstofur, félög, einstaklinga og opinbera aðila, sem starfa á sviði öldrunar innanlands og utan.
  - g. að hafa forgöngu um að afla styrkja eða fjárveitinga til öldrunarrannsókna og veita upplýsingar um hugsanlega styrktaraðila.
  - h. að standa fyrir námskeiðum fyrir fagfólk í öldrunarþjónustu, sjálfstætt eða í samvinnu við aðra.
  - i. að veita fagfélögum í öldrunarmálum þjónustu eftir nánara samkomulagi
  - j. að sinna öðrum verkefnum samkvæmt ákvörðun stjórnar.
4. grein
Stjórn rannsóknarstofunnar er skipuð sjö fulltrúum til fimm ára í senn. Skal forsvarsmáður öldrunarlækninga innan Læknadeildar Háskóla Íslands eiga sæti í stjórninni og einn fulltrúi tilnefndur af hjúkrunarfræðideild HÍ. Skal annar þeirra vera formaður stjórnar að ákvörðun heilbrigðisvísindasviðs HÍ. Framkvæmdastjórn Landspítala skipar tvo fulltrúa í stjórn og skal annar þeirra vera frá öðrum faggreinum en lækningum eða hjúkrun. Félagsvísindasvið HÍ, fagdeild Öldrunarfræðafélags Íslands og Félag íslenskra öldrunarlækna tilnefna hvert um sig einn fulltrúa í stjórn. Stjórnin velur sér ritara og skal funda hið minnsta fjórum sinnum á ári en oftast ef ástæða er til. Við ákvarðanatöku ræður einfaldur meirihluti stjórnar.
5. grein
Stjórnin gerir starfs- og rekstraráætlanir og ræður starfsfólk til rannsóknarstofunnar svo að markmið hennar náist.

6. grein
Rannsóknaverkefni sem unnin eru á öldrunarlækningadeild Landspítala skulu tengjast RHLÖ. Í þessu felst aðgangur að aðstöðu rannsóknarstofunnar og þeirri þjónustu og þeim stuðningi sem þar er að fá eftir nánari ákvörðun stjórnar rannsóknarstofunnar. Viðbótarkostnaður sem til fellur vegna einstakra verkefna skal borinn af viðkomandi verkefni, sbr. 7. grein. Rannsóknirnar munu koma fram í yfirliti yfir starfsemi rannsóknarstofunnar en hver rannsókn er sjálfstæð og lýtur stjórn og er á ábyrgð viðkomandi rannsækenda.
7. grein
Rekstur rannsóknarstofunnar ákvarðast af þeim tekjum sem rannsóknarstofan aflar, en þær geta verið:
- Rekstrartekjur af einstökum rannsóknarverkefnum.
  - Styrkir.
  - Tekjur af útgáfustarfsemi.
  - Greiðslur fyrir veitta þjónustu við fagfélög og utanaðkomandi stofnanir.
  - Tekjur af námskeiðshaldi.
  - Aðrar tekjur, t.d. gjafir.

Verði ráðinn starfsmaður í fast starf við rannsóknarstofuna verður hann starfsmaður öldrunarlækningadeildar Landspítala en launakostnaður greiðist sjúkrahúsinu af tekjustofnum rannsóknastofunnar. Heimilt er að ráða einstaklinga í tímabundin verkefni sem verktaka fyrir rannsóknastofuna, enda stendur rannsóknastofan straum af rekstrarkostnaði.

8. grein
Fjármálasvið Landspítala annast bókhald og árlegt uppgjör starfseminnar og endurskoðandi sjúkrahússins yfirfer ársreikninga RHLÖ. Ársskýrsla er gerð um starfsemi rannsóknarstofunnar og birt á vef öldrunarlækningadeildar Landspítala. Landspítali leggur rannsóknarstofunni til húsgögn og tölvubúnað ásamt með almennum rekstri húsnæðisins og tölvubúnaðar. Framlög þessi eru án endurgjalds til LSH.
9. grein
Rannsóknarstofu Háskóla Íslands og Landspítala í öldrunarfræðum er heimilt að nota merki LSH og Háskóla Íslands í samskiptum og á bréfsfni.
10. grein
Stofnskrá þessi (III) öðlast gildi þegar framkvæmdastjórn Landspítala og stjórn heilbrigðisvísindasviðs Háskóla Íslands hafa samþykkt hana. Landspítali og heilbrigðisvísindasvið Háskóla Íslands geta samþykkt breytingar á stofnskrá ef báðir aðilar samþykkja breytingarnar.
11. grein
Stjórn RHLÖ getur haft frumkvæði að endurskoðun stofnskrár þessarar ef aðstæður breytast.

Stofnskrárviðauki: yfirlit yfir framlög Landspítala til RHLÖ

Viðauki 2 – Fræðslufundir RHLÖ

Fræðslufundir á vegum rannsóknarstofu HÍ og LSH í öldrunarfræðum – RHLÖ

Vorönn 2015

**Haldnir í kennslusalnum 7. hæð á Landakoti fyrsta
fimmtudag hvers mánaðar kl. 14:45-15:30**

8. janúar ***Byltuvarnir í umönnun***
Dr. Ella Kolbrún Kristinsdóttir sjúkraþjálfari og Bergþóra Baldursdóttir sérfræðingur í öldrunarsjúkraþjálfun
5. febrúar ***„Er amma komin aftur“ Hjúkrunarráðgjöf fyrir aldraða sem koma á bráðamóttöku***
Hlíf Guðmundsdóttir, Helga Rósa Másdóttir, Ingibjörg Sigurþórsdóttir, Lovísa Agnes Jónsdóttir
5. mars ***Gæði verkjameðferðar fyrir aldraða á sjúkrahúsi***
Dr. Sigríður Zoëga sérfræðingur í hjúkrun sjúklinga með verki
9. apríl ***MA –kynning***
Nota félagsráðgjafar gagnreyndar aðferðir?
Sirry Sif Sigurlaugardóttir, félagsráðgjafanemi
7. maí ***Kviði og þunglyndi aldraðra***
Líney Úlfarsdóttir, sálfræðingur hjá Reykjavíkurborg

ATH. Ekki er hægt að senda fræðslufundi út með fjarfundarbúnaði

Rannsóknastofa Háskóla Íslands og Landspítala í öldrunarfræðum
Landakot L-5 101 Reykjavík Ísland sími 543-9898

Fræðslufundur á vegum rannsóknarstofu HÍ og LSH í öldrunarfræðum – RHLÖ

Haustönn 2015

Haldnir í kennslusalnum 6. hæð á Landakoti fyrsta
fimmtudag hvers mánaðar kl. 14:45-15:30

3. september **MA – kynning - Aðstæður aldraðar sem fengu
synjun á færni- og heilsumati fyrir búsetu á dvalar-
og hjúkrunarheimilum á höfuðborgarsvæðinu árið
2013 2014**
Guðbjörg Garðarsdóttir, félagsráðgjafi
1. október **Punglyndi & kvíði hjá öldruðum**
Líney Úlfarsdóttir, sálfræðingur
16. október **Vísindadagur RHLÖ**
Heyrn og heyrnarskerðing hjá öldruðum....
5. nóvember **Óráð/ bráðarugl: greining, forvarnir og meðferð.
Kynning á nýjum klínískum leiðbeiningum.**
Elfa Þöll Grétarsdóttir, sérfræðingur í
öldrunarhjúkrun
3. desember **MA – kynning - Nota félagsráðgjafar gagnreyndar
aðferðir?**
Sirrý Sif Sigurlaugardóttir, félagsráðgjafi

Viðauki 3 - Vísindadagur RHLÖ

Vísindadagur RHLÖ 2015 Heyrnarskerðing aldraðra

Föstudaginn 16. október 2015 í Hringisal LSH við
Hringbraut

13:30– Setning Vísindadags

Guðlaug Þórsdóttir, sérfræðingur í öldrunarlækningum

13:35– Heyrnarskerðing eldri borgara

Einar Hjaltested Sérfræðilæknir HNE

14:05- Endurhæfing heyrnarskertra

Kristbjörg Gunnarsdóttir Heyrnarfræðingur hjá Heyrna- og talmeinstöð Íslands (HTÍ)

14:35– KAFFI og sýning á hjálpartækjum

15:10– Áhrif heyrnarskerðingar á lífsgæði aldraðra

Drífa Björk Guðmundsdóttir, sálfræðingur við vefrænar deildir LSH & HTÍ

15:40– Heyrnarleysi í lífi og starfi

Heiðís Dögg Eiríksdóttir Hjúkrunarfræðingur – Verður túlkað

16:00 – Vísindadegi slitið

Fundarstjóri: Guðrún Dóra Guðmannsdóttir, sérfræðingur í hjúkrun aldraða

Vísindadagurinn verður sendur út í gegnum

<https://meet.LSH.IS/hringsalur/V1CHGAPK>

Hægt er að opna fjarfundinn í öllum söllum spítalans með því að tvísmella á möppuna "Fjarfundir" á skjáborðinu, og þar á möppu með sama heiti og salurinn sem fundurinn er haldinn í. Því næst er tvísmellt á réttan fjarfund og mun fjarfundurinn þá opnast.

Aðgangur ókeypis

Fræðslunefnd RHLÖ:

Guðlaug Þórsdóttir formaður

Guðrún Dóra Guðmannsdóttir

Jón Eyjólfur Jónsson

Ása Guðmundsdóttir

Ásta Guðmundsdóttir

Viðauki 4 - Vísindavirkni

Vísindavirkni 2014

Forstöðumaður: Pálmi V. Jónsson prófessor

Rannsóknir í öldrunarfræðum undir formerkjum Rannsóknarstofu í öldrunarfræðum snerta margar klínískar spurningar og faraldsfræði í víðum skilningi.

Verkefni unnin innan RHLÖ

1. „Áhrif æðakölkunar og blóðfitu á framrás nýrnabilunar“. Berglind María Jóhannsdóttir, doktorsnemi hjá Dr. Hrefna Guðmundsdóttir nýrnalæknir er ábyrgðarmaður rannsóknar hrefnag@landspitali.is
2. „What predisposes to hip fracture?“ doktorsnemi hjá Dr. Benedikt Helgason, verkfræðingur, bhelgason@ethz.ch
3. „Study of the association of kidney function with uric acid and advancing age?“ Anný Rós Guðmundsdóttir, doktorsnemi hjá Dr. Margrét B Andrésdóttir, sérfræðilæknir mband@landspitali.is
4. „The association of vitamin D and cognition in older people living in Iceland“ Hrafnhildur Eymundsdóttir, doktorsnemi hjá Dr. Milan Chang Guðjónsson.
5. „Jafnvægisstjórnun hjá einstaklingum sem hlotið hafa úlnliðsbrot í kjölfar byltu og áhrif skynþjálfunar“. Bergþóra Baldursdóttir, doktorsnemi hjá Ellu K. Kristinsdóttir, dósent emertius, Læknadeild HÍ.
6. „Mat á hæfni magnbundinna heilarita og mögulegra lífvísa í heila- og mænuvökva til forspár um framvindu og greiningar á heilabilun“. Unnur Diljá Teitsdóttir. Leiðbeinandi doktorsnema er Pétur Henry Petersen, dósent við Læknadeild HÍ.
7. „Hvað einkennir mjaðmarbrotahópurinn í öldrunarrannsókn Hjartaverndar“. Sigrún Sunna Skúladóttir, doktorsnemi. Leiðbeinandi er Laufey Steingrímsdóttir, prófessor við Matvæla- og næringafræðideild HÍ.
8. Íhlutun með æfingar hjá eldri borgurum í Gerðubergi og Skógarbæ - mat á vitrænni getu og hreyfifærni ábyrgðarmaður verkefni er Milan Chang
9. IceProQualita, úrvinnsla gagna. PhD verkefni Ólöf G Geirsdóttir
10. Næringarástand og mat á þáttum sem hafa áhrif á næringarástand sjúklinga á öldrunardeildum LSH. MS verkefni - Ólöf G Geirsdóttir ábyrgðarmaður
11. N-Dime er norrænn hópur sem er að skoða þætti sem hafa áhrif á næringarástand aldraða á heilrænan hátt - Alfons Ramel er íslenski tengillinn alfonsra@hi.is
12. Innovation Centre fund. <http://www.nordicinnovation.org/is/styrkir/nordic-marine-innovation-programme-20/>. Íslenskir rannsakendur, Alfons Ramel, Ólöf G Geirsdóttir og MATÍS
13. NordForsk fund. <http://www.nordforsk.org/en/news/nordforsk-invests-nok-140-million-in-research-on-inequalities-in-the-distribution-of-health-and-welfare> ábyrgðarmaður Johan Fritzell. Ísland - Alfons Ramel, Ólöf G Geirsdóttir, Sigurveig H Sigurðardóttir og Milan Chang. Íslenski tengiliðurinn er Sigurveig sighsig@hi.is
14. IBEN-C evrópurannsókn. <http://www.ibenc.eu/news-and-events/> Ábyrgðarmaður á Íslandi er Pálmi V Jónsson

Styrkir

Vísindasjóður Landspítala

Alfons Ramel næringarfræðingur. Nemi/meðumsækjandi: Hrafnhildur Eymundsdóttir doktorsnemi. Heiti verkefnis: Samband D-vítamíns búskapar við vitræna getu meðal eldra fólks á Íslandi. Samstarfsaðilar: Pálmi V. Jónsson yfirlæknir og prófessor, öldrunarlækningadeild, flæðissvið, Lárus St. Guðmundsson sérfræðingur hjá Landlækni og lektor við lyfjafræðideild HÍ, Þórhallur Ingi Halldórsson faraldsfræðingur og deildarforseti, Matvæla- og næringarfræðideild HÍ. Gunnar Sigurðsson, yfirlæknir og prófessor, Lenore J. Launer, National Institute on aging, Milan Chang Gudjonsson faraldsfræðingur á RHLÖ, Vilmundur Guðnasson prófessor, Hjartavernd og HÍ, Tamarra B. Harris, NIA Styrkur: 335.000 Númer styrksins hjá Vísindasjóði: A-2015-001

Erna Sif Arnardóttir, Þórarinn Gíslason, *Jón G Snædal*, Sólveig Rósa Davíðsdóttir, Kristín Hannesdóttir, Arndís Valgarðsdóttir, Annie Arvidsson. Líffræðileg merki súrefnisálags, bólgusvörunar og taugahrönnunar hjá einstaklingum með ómeðhöndlaðan kæfisvefn.

María K. Jónsdóttir taugasálfræðingur. Minnismóttaka á Landakoti, geðsvið. Heiti verkefnis: Íslensk þýðing, staðfæring og réttmætisprófun á Addenbrooke prófinu fyrir iPad (ACE-III mobile). Samstarfsaðilar: Brynhildur Jónsdóttir, MS í sálfræði. Læknar og hjúkrunarfræðingar á minnismóttöku. Styrkur: 370.000. Númer styrksins hjá Vísindasjóði: A-2015-055

Milan Chang Guðjónsson faraldsfræðingur. Rannsóknarstofa Háskóla Íslands og LSH í öldrunarfræðum, flæðissvið Heiti verkefnis: Vitræn geta hefur forspárgildi um aukinn gönguhraða hjá heilbrigðum öldruðum einstaklingum sem stundað hafa styrktarþjálfun í tólf vikur. Samstarfsaðilar: Pálmi V Jónsson, yfirlæknir og prófessor. Alfons Ramel, vísindamaður, Rannsóknarstofa í næringarfræði. Ólöf Guðný Geirsdóttir næringarfræðingur, verkefnastjóri, Rannsóknarstofa í næringarfræði. Inga Þórsdóttir prófessor við HÍ. Styrkur: 210.000. Númer styrksins hjá Vísindasjóði: A-2015-057

Ólöf Guðný Geirsdóttir næringarfræðingur. Rannsóknarstofa Háskóla Íslands og Landspítala í öldrunarfræðum, flæðissvið. Nemi/meðumsækjandi: Elínborg Hilmarsdóttir meistaranemi Heiti verkefnis: Áhrif mataræðisíhlutana á einkenni ADHD í börnum – forrannsókn Samstarfsaðilar: Bryndís Eva Birgisdóttir. Rannsóknarstofa í næringarfræði dósent, matvæla- og næringarfræðideild HÍ. Bertrand Lauth sérfræðilæknir, barna- og unglingsgeðdeild og lektor við læknadeild HÍ. Inga Þórsdóttir, prófessor í næringarfræði við matvæla- og næringarfræðideild HÍ. Sigurveig Sigurðardóttir, sérfræðilæknir í ofnæmislækningum á Landspítala. Ingibjörg Karlsdóttir F. félagsráðgjafi og lýðheilsufræðingur á BUGL. Styrkur: 400.000. Númer styrksins hjá Vísindasjóði: A-2015-062

Minningarsjóður Helgu og Sigurliða

Berglind María Jóhannsdóttir við Háskóla Íslands fyrir verkefnið „Áhrif æðakölkunar og blóðfitu á framrás nýrnabilunar“

Milan Chang. „Vitræn geta hefur forspárgildi um aukinn gönguhraða hjá heilbrigðum öldruðum einstaklingum sem stundað hafa styrktarþjálfun í tólf vikur.“

Hrafnhildur Eymundsdóttir við Háskóla Íslands fyrir verkefnið „The association of vitamin D and cognition in older people living in Iceland“

Ólöf Guðný Geirsdóttir. „Næringarástand sjúklinga á öldrunardeild - viðhorf sjúklinga og nýting fæðis frá eldhúsi“

Unnur Diljá Teitsdóttir. „Mat á hæfni magnbundinna heilarita og mögulegra lífvísa í heila- og mænuvökva til forspár um framvindu og greiningar á heilabilun“.

Styrktarsjóður Sjálfseignarstofnunar St. Jósefsspítala

Dr. Benedikt Helgason við Institute for Biomechanics við ETH-Zurich sem er leiðbeinandi doktorsefnis verkefnisins “*What Predisposes a Hip to Fracture?*” (10. milljónir til þriggja ára)

Berglind María Jóhannsdóttir við Háskóla Íslands fyrir verkefnið „Áhrif æðakölkunar og blóðfitu á framrás nýrnabilunar“ (10. milljónir til þriggja ára)

Margrét Birna Andrésdóttir „*Study of the association of kidney function with uric acid and advancing age?*“

Hrafnhildur Eymundsdóttir „The association of vitamin D and cognition in older people living in Iceland“

Bergþóra Baldursdóttir „Jafnvægisstjórnun hjá einstaklingum sem hlotið hafa úlnliðsbrot í kjölfar byltu og áhrif skynþjálfunar“

Unnur Diljá Teitsdóttir „Mat á hæfni magnbundinna heilarita og mögulegra lífvísa í heila- og mænuvökva til forspár um framvindu og greiningar á heilabilun“

Prófessor Laufey Steingrímsdóttir „Hvað einkennir mjaðmarbrotahópin í öldrunarrannsókn Hjartaverndar“

Styrktarsjóður Háskóla Íslands

Ólöf G Geirsdóttir - Samband D -vítamíns búskapar við vitræna getu meðal eldra fólks á Íslandi.

Nemaverkefni

Meistaraneimar

Björk Bragadóttir: Heilsulæsi heilbrigðra aldraðra. Félagsvísindadeild Háskóla Íslands.

Leiðbeinendur Sigurveig H Sigurðardóttir, Ólöf Guðný Geirsdóttir.

Brynhildur Jónsdóttir. Væg vitræn skerðing metin með taugasálfræðilegu mati og heilariti, eftirfylgd ári síðar. Sálfræðideild, Háskóla Íslands. Leiðbeinendur: María K. Jónsdóttir, Jón Snædal.

Elínborg Hilmarsdóttir. Næringarfræði, Háskóla Íslands. Áhrif mataræðisíhlutana á einkenni ADHD í börnum – forrannsókn. Leiðbeinendur: Ólöf Guðný Geirsdóttir, Bryndís Eva Birgisdóttir, Bertrand Lauth, Inga Þórsdóttir, Sigurveig Sigurðardóttir, Ingibjörg Karlsdóttir.

Elísabet Reynisdóttir. Mannrækt- rækt líkama og sálar. Matvæla- og næringarfræðideild, Háskóla Íslands. Leiðbeinendur: Ólöf Guðný Geirsdóttir, Alfons Ramel.

Erna Sif Óskarsdóttir. Áhrif næringar og næringrástands í parkinson. Matvæla- og næringarfræðideild, Háskóla Íslands. Leiðbeinendur: Ólöf Guðný Geirsdóttir, Alfons Ramel.

Freydís Guðný Hjálmarsdóttir. Áhrif fáfæðis á einkenni ADHD hjá börnum. Matvæla- og næringarfræðideild, Háskóla Íslands. Leiðbeinendur: Ólöf Guðný Geirsdóttir, Bryndís Eva Birgisdóttir.

Hlynur Torfi Traustason: staða lyfjagjafa á hjúkrunarheimilum. Lyfjafræðideild Háskóla Íslands. Leiðbeinandi: Ólafur Samúelsson

Karen Birna Guðjónsdóttir: Gæði lyfjaupplýsinga, samantekt og samanburður á lyfjaávinavillum við útskrift aldraðra einstaklinga af sjúkrahúsi yfir á hjúkrunar og dvalarheimili 2014. Læknadeild Háskóla Íslands. Leiðbeinandi: Ólafur Samúelsson.

Katrín Sif Kristbjörnsdóttir: Næringarástand sjúklinga á öldrunardeild – viðhorf sjúklinga og nýting fæðis frá eldhúsi. Matvæla- og næringarfræðideild, Háskóla Íslands. Leiðbeinendur: Ólöf Guðný Geirsdóttir.

Vilborg Kolbrún Vilmundardóttir: Næringarástand hjartablaðra. Matvæla- og næringarfræðideild, Háskóla Íslands. Leiðbeinendur: Ólöf Guðný Geirsdóttir, Bryndís Eva Birgisdóttir.

Doktorsnefnd

Bergþóra Baldursdóttir. 2013. Balance among people with fall-related wrist fractures and effects of sensory training. Læknadeild, Háskóla Íslands. Umsjónarkennari: Pálmi V. Jónsson

Helga Eyjólfsdóttir, 2010, Tillväxtfaktorer i Alzheimer's sjukdom. Mentor. Karolinska Institutet.

Hrafnhildur Eymundsdóttir. 2015 Samband D-vítamíns búskapar við vitræna getu meðal eldra fólks á Íslandi. Matvæla- og næringarfræðideild, Háskóli Íslands. Alfons Ramel, Pálmi V. Jónsson, Lárus St. Guðmundsson, Þórhallur Ingi Halldórsson, Gunnar Sigurðsson, Lenore J. Launer, Milan Chang Gudjonsson, Vilmundur Guðnasson, Tamarra B. Harris.

Magnús Jóhannsson. Tengsl heilarita, hugrænnar færni og líffræðilegra skilmerkja í greiningu Alzheimerssjúkdóms. Sálfræðideild, Háskóla Íslands. Leiðbeinendur: Jón G. Snædal, María K. Jónsdóttir, Kristinn Johnsen, Vesna Jelic, Gísli Jóhannesson.

Steinunn Þórðardóttir, 2010, Early Diagnostic Cerebrospinal fluid biomarkers in preclinical familial Alzheimer's disease. Mentor. Karolinska Institutet.

Helstu samstarfsaðilar í rannsóknum

AGES- Reykjavík Study: Co-PI – Pálmi V Jónsson

Stjórn InterRAI, Pálmi V Jónsson ritari

Í stjórn Rannsóknarstofu Háskóla Íslands og Landspítala í Öldrunarfræðum, Pálmi V Jónsson formaður

Í stjórn Sjálfseignarstofnunar St. Jósefsspítala, Formaður
Íslensk erfðagreining, Hjartavernd (AGES rannsóknin), InterRAI, NordRAI, Middle Eastern Academy of Aging, Rannsóknastofa í lyfja- og eiturefnafræði, Mentis Cura, Gerontologískt Centrum í Lundi Svíþjóð, Kläpeda University, Nordic Network for Dementia Diagnostics. Auk samstarfs við ýmissa fræðigreina innan Landspítala svo sem augnlæknisfræði, næringarstofu og svefnrannsóknarstofu.

Pálmi V Jónsson *AGES- Reykjavík Study*: Co-PI á þessu samvinnuverkefni Hjartaverndar, www.hjarta.is, og National Institute of Aging, Bandaríkjunum, www.nia.nih.gov. Ábyrgur fyrir þeim þætti verkefnisins sem snýr að heilanum

Pálmi V Jónsson *DeCode – langlífisverkefni*: Co-PI með Kára Stefánssyni, ábyrgur fyrir klíniska hluta verkefnisins sem miðar við þátttöku allra 90 ára og eldri á Íslandi. Leitað er að genum sem skýra langlífi með ættfræði og genaleitartækni Íslenskrar Erfðagreiningar. Frá 2000, www.decode.is. Nú samvinnustofnun við HÍ

Pálmi V Jónsson *DeCode – Alzheimersverkefni*: Co-PI í verkefni sem leitar að meingenum í heilabilunarsjúkdómum. Kári Stefánsson PI. Frá 1997. www.decode.is. Nú samvinnustofnun við HÍ

Pálmi V Jónsson *Stjórn InterRAI*: Er Fellow í InterRAI frá 1991 og hef setið í stjórn frá 1999 sem ritari samtakanna. Þetta er hópur vísindamanna, nú 44 frá 24 löndum, sem vinnur að þróun samhæfðra áreiðanlegra matstækja fyrir aldraða á mismunandi stöðum í heilbrigðisþjónustunni. Markmiðið er að bæta gæði þjónustunnar og skapa grundvöll til alþjóðlegrar vísindastarfsemi, þar sem hægt verður að bera saman einstaklinga í mismunandi löndum, þrátt fyrir að heilbrigðis- og félagsþjónustan sé ólík í viðkomandi löndum. Sjá www.interrai.org. Sit einnig í Norrænu samtökunum um RAI og hef verið í forystu fyrir þeim samtökum undanfarin fimm ár, sjá www.nordrai.com. Loks sit ég í IceRAI hópi HTR og er þar faglegur forsvarsmáður. Á Íslandi hefur verið komið upp langtímagagnagrunni fyrir alla er njóta hjúkrunarheimilisþjónustu. Gagnagrunnurinn hefur og mun leiða af sér margvíslegar rannsóknir. www.heilbrigdisraduneyti.is/malaflokkar/malefni-aldradra/nr/918

Viðurkenningar sem starfsfólk fræðasviðsins fékk á árinu 2015

Pálmi V Jónsson. Heiðursvísindamaður Landspítala 2015

Ritstjórn ritrýndra fræðarita

Jón Snædal í ritstjórn International Journal on Person Centered Medicine
Pálmi V. Jónsson er í ritstjórn European Geriatric Medicine.

Ritverk –bækur eða bókakaflar

Handbók í lyflæknisfræði, 4. Útgáfa. 2015: kafli 22 um öldrunarlækningar, bls. 391-409. Tryggvi Þ. Egilsson, Aðalsteinn Guðmundsson, Hallgrímur Magnússon, Jón Eyjólfur Jónsson, Jón Snædal og Pálmi V. Jónsson

Ritverk- vísindagreinar í ritrýndum innlendum tímaritum

Jón Snædal. Söfnun erfðaupplýsinga í ljósi Helsinki yfirlýsingarinnar. Læknablaðið 2104;100(6).

Jón Snædal. Helsinki yfirlýsingin. Gesta-ritstjórnargrein. Læknablaðið 2014;100(3):

Vilhjálmur Árnason, Jórunn Erla Eyfjörð, Vigdís Stefánsdóttir, **Jón Snædal** og Stefán Hjörleifsson. Ætti að segja þátttakendum í vísindarannsóknum frá stökkbreytingum í þeirra eigin BRCA-genum? Læknablaðið 2014;100(3).

Guðrún Þuríður Höskuldsdóttir, **Ólöf Guðný Geirsdóttir**, Inga Dóra Kristjánsdóttir, Hjördís Jóhannesdóttir, Bára Benediktsdóttir, Bryndís Guðjónsdóttir, Ingibjörg Magnúsdóttir, Sólrún Rúnarsdóttir, **Pálmi V. Jónsson**. Eldra fólk á bráðamóttöku: íslenskar niðurstöður úr fjölþjóðarannsókn InterRAI. Læknablaðið 2014;100(1):19-24.

Ritverk – vísindagreinar í ritrýndum erlendum tímaritum

Steinunn Arna Þorsteinsdóttir, Herdís Sveinsdóttir, Jón Snædal. Óráð eftir opna hjartaaðgerð: kerfisbundin samantekt á algengi, áhættuþáttum og afleiðingum. Læknablaðið 2015;101(6):305-11.

Bender, S.S., Blöndal, A.B., Löve, Þ.J., Geirsdóttir, O.G., Björnsson, A.S., Arnadóttir, I.B., Gottfredsdóttir, H., Björnsdóttir, S.V, Njardvik, U. 2015 Er þörf á sérstakri heilbrigðismóttöku fyrir Háskólanemendur? The Icelandic Journal of Nursing. 91 (1), 54-60

Albanese E, Davis B, Jonsson PV, Chang M, Aspelund T, Garcia M, Harris T, Gudnason V, Launer LJ. Overweight and Obesity in Midlife and Brain Structure and Dementia 26 Years Later: The AGES-Reykjavik Study. American journal of epidemiology 2015;181(9):672-9.
Arnarson A, Geirsdóttir OG, Ramel A, Jonsson PV, Thorsdóttir I. Insulin-Like Growth Factor-1 and Resistance Exercise in Community Dwelling Old Adults. The journal of nutrition, health & aging 2015;19(8):856-60.

Chang M, Snaedal J, Einarsson B, Björnsson S, Saczynski JS, Aspelund T, Garcia M, Gudnason V, Harris TB, Launer LJ, Jonsson PV. The Association Between Midlife Physical Activity and Depressive Symptoms in Late Life: Age Gene/Environment Susceptibility-Reykjavik Study. J Gerontol A Biol Sci Med Sci. 2015 Nov 2.

Cornelis MC, Byrne EM, Esko T, Nalls MA, Ganna A, Paynter N, Monda KL, Amin N, Fischer K, Renstrom F, Ngwa JS, Huikari V, Cavadino A, Nolte IM, Teumer A, Yu K, Marques-Vidal P, Rawal R, Manichaikul A, Wojczynski MK, Vink JM, Zhao JH, Burlutsky G, Lahti J, Mikkilä V, Lemaitre RN, Eriksson J, Musani SK, Tanaka T, Geller F, Luan J, Hui J, Mägi R, Dimitriou M,

Garcia ME, Ho WK, Wright MJ, Rose LM, Magnusson PK, Pedersen NL, Couper D, Oostra BA, Hofman A, Ikram MA, Tiemeier HW, Uitterlinden AG, van Rooij FJ, Barroso I, Johansson I, Xue L, Kaakinen M, Milani L, Power C, Snieder H, Stolk RP, Baumeister SE, Biffar R, Gu F, Bastardot F, Kutalik Z, Jacobs DR Jr, Forouhi NG, Mihailov E, Lind L, Lindgren C, Michaëlsson K, Morris A, Jensen M, Khaw KT, Luben RN, Wang JJ, Männistö S, Perälä MM, Kähönen M, Lehtimäki T, Viikari J, Mozaffarian D, Mukamal K, Psaty BM, Döring A, Heath AC, Montgomery GW, Dahmen N, Carithers T, Tucker KL, Ferrucci L, Boyd HA, Melbye M, Treur JL, Mellström D, Hottenga JJ, Prokopenko I, Tönjes A, Deloukas P, Kanoni S, Lorentzon M, Houston DK, Liu Y, Danesh J, Rasheed A, Mason MA, Zonderman AB, Franke L, Kristal BS; International Parkinson's Disease Genomics Consortium (IPDGC); North American Brain Expression Consortium (NABEC); UK Brain Expression Consortium (UKBEC), Karjalainen J, Reed DR, Westra HJ, Evans MK, Saleheen D, Harris TB, Dedoussis G, Curhan G, Stumvoll M, Beilby J, Pasquale LR, Feenstra B, Bandinelli S, Ordovas JM, Chan AT, Peters U, Ohlsson C, Gieger C, Martin NG, Waldenberger M, Siscovick DS, Raitakari O, Eriksson JG, Mitchell P, Hunter DJ, Kraft P, Rimm EB, Boomsma DI, Borecki IB, Loos RJ, Wareham NJ, Vollenweider P, Caporaso N, Grabe HJ, Neuhaus ML, Wolfenbittel BH, Hu FB, Hyppönen E, Jarvelin MR, Cupples LA, Franks PW, Ridker PM, van Duijn CM, Heiss G, Metspalu A, North KE, Ingelsson E, Nettleton JA, van Dam RM, Chasman DI. Genome-wide meta-analysis identifies six novel loci associated with habitual coffee consumption. *Coffee and Caffeine Genetics Consortium, Mol Psychiatry*. 2015 May;20(5):647-56.

Desikan RS, Schork AJ, Wang Y, Witoelar A, Sharma M, McEvoy LK, Holland D, Brewer JB, Chen CH, Thompson WK, Harold D, Williams J, Owen MJ, O'Donovan MC, Pericak-Vance MA, Mayeux R, Haines JL, Farrer LA, Schellenberg GD, Heutink P, Singleton AB, Brice A, Wood NW, Hardy J, Martinez M, Choi SH, DeStefano A, Ikram MA, Bis JC, Smith A, Fitzpatrick AL, Launer L, van Duijn C, Seshadri S, Ulstein ID, Aarsland D, Fladby T, Djurovic S, Hyman BT, Snaedal J, Stefansson H, Stefansson K, Gasser T, Andreassen OA, Dale AM. Genetic overlap between Alzheimer's disease and Parkinson's disease at the MAPT locus. *Molecular psychiatry* 2015;20(12):1588-95.

Einarsdottir AB, Hardarson SH, Kristjansdottir JV, Bragason DT, Snaedal J, Stefansson E. Retinal Oximetry Imaging in Alzheimer's Disease. *Journal of Alzheimer's disease : JAD* 2015;49(1):79-83.

Engedal K, Snaedal J, Hoegh P, Jelic V, Bo Andersen B, Naik M, Wahlund LO, Oeksengaard AR. Quantitative EEG Applying the Statistical Recognition Pattern Method: A Useful Tool in Dementia Diagnostic Workup. *Dementia and geriatric cognitive disorders* 2015;40(1-2):1-12.

Fisher DE, Li CM, Hoffman HJ, Chiu MS, Themann CL, Petersen H, Jonsson PV, Jonsson H, Jonasson F, Sverrisdottir JE, Launer LJ, Eiriksdottir G, Gudnason V, Cotch MF. Sex-specific predictors of hearing-aid use in older persons: The age, gene/environment susceptibility - Reykjavik study. *Int J Audiol*. 2015;54(9):634-41.

Foebel AD, van Hout HP, van der Roest HG, Topinkova E, Garms-Homolova V, Frijters D, Finne-Soveri H, Jonsson PV, Hirdes JP, Bernabei R, Onder G. Quality of care in European home care programs using the second generation interRAI Home Care Quality Indicators (HCQIs). *BMC geriatrics* 2015;15(1):148.

Geirsdottir OG, Arnarson A, Ramel A, Briem K, Jonsson PV, Thorsdottir I. Muscular strength and physical function in elderly adults 6-18 months after a 12-week resistance exercise program. *Scandinavian journal of public health* 2015;43(1):76-82.

Gestsdottir B, Hjaltadottir I, Gudmannsdottir GD, Jonsson PV, Gunnarsdottir S, Sigurðardottir V. Symptoms and functional status of palliative care patients in Iceland. *Br J Nurs*. 2015 May 14-27;24(9):478-83.

International Genomics of Alzheimer's Disease C, Jonsson PV. Convergent genetic and expression data implicate immunity in Alzheimer's disease. *Alzheimer's & dementia* 2015;11(6):658-71.

Johannsson M, Snaedal J, Johannesson GH, Gudmundsson TE, Johnsen K. The acetylcholine index: an electroencephalographic marker of cholinergic activity in the living human brain applied to Alzheimer's disease and other dementias. *Dementia and geriatric cognitive disorders* 2015;39(3-4):132-42.

Jun G, Ibrahim-Verbaas CA, Vronskaya M, Lambert JC, Chung J, Naj AC, Kunkle BW, Wang LS, Bis JC, Bellenguez C, Harold D, Lunetta KL, Destefano AL, Grenier-Boley B, Sims R, Beecham GW, Smith AV, Chouraki V, Hamilton-Nelson KL, Ikram MA, Fievet N, Denning N, Martin ER, Schmidt H, Kamatani Y, Dunstan ML, Valladares O, Laza AR, Zelenika D, Ramirez A, Foroud TM, Choi SH, Boland A, Becker T, Kukull WA, van der Lee SJ, Pasquier F, Cruchaga C, Beekly D, Fitzpatrick AL, Hanon O, Gill M, Barber R, Gudnason V, Campion D, Love S, Bennett DA, Amin N, Berr C, Tsolaki M, Buxbaum JD, Lopez OL, Deramecourt V, Fox NC, Cantwell LB, Tarraga L, Dufouil C, Hardy J, Crane PK, Eiriksdottir G, Hannequin D, Clarke R, Evans D, Mosley TH Jr, Letenneur L, Brayne C, Maier W, De Jager P, Emilsson V, Dartigues JF, Hampel H, Kambh MI, de Bruijn RF, Tzourio C, Pastor P, Larson EB, Rotter JI, O'Donovan MC, Montine TJ, Nalls MA, Mead S, Reiman EM, Jonsson PV, Holmes C, St George-Hyslop PH, Boada M, Passmore P, Wendland JR, Schmidt R, Morgan K, Winslow AR, Powell JF, Carasquillo M, Younkin SG, Jakobsdóttir J, Kauwe JS, Wilhelmsen KC, Rujescu D, Nöthen MM, Hofman A, Jones L; IGAP Consortium, Haines JL, Psaty BM, Van Broeckhoven C, Holmans P, Launer LJ, Mayeux R, Lathrop M, Goate AM, Escott-Price V, Seshadri S, Pericak-Vance MA, Amouyel P, Williams J, van Duijn CM, Schellenberg GD, Farrer LA. A novel Alzheimer disease locus located near the gene encoding tau protein. *Mol Psychiatry*. 2016 Jan;21(1):108-117.

Nalls MA, Bras J, Hernandez DG, Keller MF, Majounie E, Renton AE, Saad M, Jansen I, Guerreiro R, Lubbe S, Plagnol V, Gibbs JR, Schulte C, Pankratz N, Sutherland M, Bertram L, Lill CM, DeStefano AL, Faroud T, Eriksson N, Tung JY, Edsall C, Nichols N, Brooks J, Arepalli S, Pliner H, Letson C, Heutink P, Martinez M, Gasser T, Traynor BJ, Wood N, Hardy J, Singleton AB; International Parkinson's Disease Genomics Consortium (IPDGC); Parkinson's Disease meta-analysis consortium. NeuroX, a fast and efficient genotyping platform for investigation of neurodegenerative diseases. *Neurobiol Aging*. 2015 Mar;36(3):1605.e7-12.

Ramel A, Geirsdottir OG, Jonsson PV, Thorsdottir I. C-Reactive Protein and Resistance Exercise in Community Dwelling Old Adults. *Journal of nutrition, health & aging* 2015;19(7):792-6.

Reinders I, Murphy RA, Koster A, Brouwer IA, Visser M, Garcia ME, Launer LJ, Siggeirsdottir K, Eiriksdottir G, Jonsson PV, Gudnason V, Harris TB. Muscle Quality and Muscle Fat Infiltration in Relation to Incident Mobility Disability and Gait Speed Decline: the Age, Gene/Environment Susceptibility-Reykjavik Study. *The journals of gerontology Series A, Biological sciences and medical sciences* 2015;70(8):1030-6.

Reinders I, Murphy RA, Song X, Visser M, Cotch MF, Lang TF, Garcia ME, Launer LJ, Siggeirsdottir K, Eiriksdottir G, Jonsson PV, Gudnason V, Harris TB, Brouwer IA. Polyunsaturated fatty acids in relation to incident mobility disability and decline in gait speed; the Age, Gene/Environment Susceptibility-Reykjavik Study. *European journal of clinical nutrition* 2015;69(4):489-93.

Steinberg S, Stefansson H, Jonsson T, Johannsdottir H, Ingason A, Helgason H, Sulem P, Magnusson OT, Gudjonsson SA, Unnsteinsdottir U, Kong A, Helisalmi S, Soininen H, Lah JJ, DemGene, Aarsland D, Fladby T, Ulstein ID, Djurovic S, Sando SB, White LR, Knudsen GP, Westlye LT, Selbaek G, Giegling I, Hampel H, Hiltunen M, Levey AI, Andreassen OA, Rujescu D, Jonsson PV, Bjornsson S, Snaedal J, Stefansson K. Loss-of-function variants in ABCA7 confer risk of Alzheimer's disease. *Nature genetics* 2015;47(5):445-7.

Van Eenoo L, Declercq A, Onder G, Finne-Soveri H, Garms-Homolová V, Jónsson PV, Dix OH, Smit JH, van Hout HP, van der Roest HG. Substantial between-country differences in organising community care for older people in Europe-a review. *Eur J Public Health*. 2015 Sep 2.

van Sloten TT, Mitchell GF, Sigurdsson S, van Buchem MA, Jonsson PV, Garcia ME, Harris TB, Henry RM, Levey AS, Stehouwer CD, Gudnason V, Launer LJ. Associations between arterial stiffness, depressive symptoms and cerebral small vessel disease: cross-sectional findings from the AGES-Reykjavik Study. *Journal of psychiatry & neuroscience : JPN* 2015;41(1):140334.

van Sloten TT, Sigurdsson S, van Buchem MA, Phillips CL, Jonsson PV, Ding J, Schram MT, Harris TB, Gudnason V, Launer LJ. Cerebral Small Vessel Disease and Association With Higher Incidence of Depressive Symptoms in a General Elderly Population: The AGES-Reykjavik Study. *The American journal of psychiatry* 2015;172(6):570-8.

Önnur ritverk

Fyrirlestrar á íslenskum ráðstefnum og þingum

Boðsfyrirlestur: Vísindi á Vordögum á Landspítala: 28. Maí, 2015: Pálmi V. Jónsson, heiðursvísindamaður Landspítalans 2015. Yfirlitserindi um rannsóknir mínar.

Fyrsti sameiginlegi fundur öldungarráðs Reykjavíkurborgar og borgarstjórnar. Haldinn 22. September, 2015. Fyrirlestur: Pálmi V. Jónsson: Aldursvænar borgir.

39. Aðalfundur Sambands Sveitarfélaga á Suðurnesjum 3. Október, 2015, haldinn í Fjölbrautaskóla Suðurnesja, Reykjanesbæ. Fyrirlestur: Pálmi V. Jónsson: Nýsköpun í þjónustu við eldra fólk.

Fyrirlestrar á alþjóðlegum / norrænum ráðstefnum og þingum

Invited Speaker; Pálmi V. Jónsson. Middle Eastern Academy for Medicine on Ageing, MEAMA. Middle East Course of Geriatric Medicine, Session IV-2. Teachers State of the Art Lecture: Management of hip fracture and upper limb fractures. MEAMA conference 2015. March 21-23, 2015. Hamad Bin Khalifa Medical City Club Hotel, doha, Qatar.

Invited Speaker; Pálmi V. Jónsson. Middle Eastern Academy for Medicine on Ageing, MEAMA. Middle East Course of Geriatric Medicine, Session IV-2. Teachers State of the Art Lecture: Rehabilitation of Fallers. MEAMA conference 2015. March 21-23, 2015. Hamad Bin Khalifa Medical City Club Hotel, doha, Qatar.

Invited Speaker; Pálmi V. Jónsson. Middle Eastern Academy for Medicine on Ageing, MEAMA. Middle East Course of Geriatric Medicine, Session IV-2. Teachers State of the Art Lecture. Movement disorders in the Elderly. MEAMA conference 2015. March 21-23, 2015. Hamad Bin Khalifa Medical City Club Hotel, doha, Qatar.

Invited Speaker; Pálmi V. Jónsson: An introduction to the gerontological health assessment in Iceland. Workshop on International Experience in Senior Resident Assessment. December 5, 2015. Organized by China Academy of Labour and Social Security and Tsinghua University Public Health Study Center and Gerontology Center. Held at the Peking Union Medical College Hospital Academic Hall.

Geirsdóttir OG, Ramel A, Chang M, Jónsson PV, Thorsdóttir I. Outdoor Physical Activity, Fish Oil and Vitamin D in Older Icelandic Adults. The Gerontological Society of America's (GSA) 68th Annual Scientific Meeting, taking place in Orlando, Florida from November 18 to 22, 2015. Oral presentation by Geirsdóttir

Geirsdóttir OG, Ramel A, Chang M, Jónsson PV, Thorsdóttir I. Outdoor Physical Activity, Fish Oil and Vitamin D in Older Icelandic Adults. International Conference on Movement and Nutrition in Health and Disease to be held in Regensburg (12-14 June 2015). Oral presentation by Geirsdóttir

Geirsdóttir OG, Ramel A, Chang M, Jónsson PV, Thorsdóttir I. Vitamin D intake and status and associations with gait speed in community dwelling old adults. International Conference on Movement and Nutrition in Health and Disease to be held in Regensburg (12-14 June 2015). Oral presentation by Geirsdóttir

Geirsdóttir OG, Ramel A, Chang M, Jónsson PV, Thorsdóttir I. Outdoor Physical Activity, Fish Oil and Vitamin D in Older Icelandic Adults. The Gerontological Society of America's (GSA) 68th Annual Scientific Meeting, taking place in Orlando, Florida from November 18 to 22, 2015. Oral presentation by Geirsdóttir

Geirsdóttir OG, Ramel A, Chang M, Jónsson PV, Thorsdóttir I. Outdoor physical activity, fish oil and vitamin D in older Icelandic adults. within the Topic 4 Nutrition, public health, chronic diseases, to be presented at the 12th FENS European Nutrition Conference Berlin 2015 (19-23 October 2015) Poster presentation by Geirsdóttir.

Veggspjöld – ágríp sýnd á íslenskum ráðstefnum og þingum

Ólafur Samúelsson. Rannsakandi í SENATOR fjölsetra Evópurannsókn á Landspítala. Veggspjald kynning á Lyflæknaþingi 2014.

Chang M, Geirsdóttir OG, Ramel A, Briem K, Jónsson PV, Þórsdóttir I. Handstyrkur spáir fyrir um aukna vitræna getu eftir 12 vikna styrktarþjálfun meðal aldraðra sem búa í heimahúsum og eru við góða heilsu. Lýðheilsa 2014 – Vegur til velferðar II. Vísindaráðstefna Félags Lýðheilsufræðinga. 28. Febrúar 2014.

Chang M, Geirsdóttir OG, Ramel A, Briem K, Jónsson PV, Þórsdóttir I. Lífsvenjur og hreyfigeta meðal heilbrigðra aldraðra einstaklinga sem búa í heimahúsum á Íslandi. Lýðheilsa 2014 – Vegur til velferðar II. Vísindaráðstefna Félags Lýðheilsufræðinga. 28. Febrúar 2014.

Geirsdóttir OG, Chang M, Ramel A, Briem K, Jónsson PV, Þórsdóttir I. Líkamsfita og áhættuþættir fyrir hjarta og æðasjúkdóma í eldri Íslendingum Lýðheilsa 2014 – Vegur til velferðar II. Vísindaráðstefna Félags Lýðheilsufræðinga. 28. Febrúar 2014.

Geirsdóttir OG, Chang M, Ramel A, Briem K, Jónsson PV, Þórsdóttir I. Tengsl styrktarþjálfunar og CRP bólgubáttar hjá eldra fólki Lýðheilsa 2014 – Vegur til velferðar II. Vísindaráðstefna Félags Lýðheilsufræðinga. 28. Febrúar 2014.

Veggspjöld sýnd á alþjóðlegum / norrænum ráðstefnum og þingum

Alfons Ramel, Olof Geirsdottir, Milan Chang, Palmi Jonsson, Inga Thorsdottir Body Composition and Risk Factors for Heart Disease in Free Living Elderly. The Gerontological Society of America's (GSA) 68th Annual Scientific Meeting, taking place in Orlando, Florida from November 18 to 22, 2015. Poster presentation by Ramel

Geirsdottir OG, Ramel A, Chang M, Jonsson PV, Thorsdottir I. Outdoor physical activity, fish oil and vitamin D in older Icelandic adults. within the Topic 4 Nutrition, public health, chronic diseases, to be presented at the 12th FENS European Nutrition Conference Berlin 2015 (19-23 október 2015) Poster presentation by Geirsdóttir.

Geirsdottir OG, Ramel A, Chang M, Jonsson PV, Thorsdottir I. Outdoor Physical Activity, Fish Oil and Vitamin D in Older Icelandic Adults. The Gerontological Society of America's (GSA) 68th Annual Scientific Meeting, taking place in Orlando, Florida from November 18 to 22, 2015. Oral presentation by Geirsdóttir

Geirsdottir OG, Ramel A, Chang M, Jonsson PV, Thorsdottir I. Outdoor Physical Activity, Fish Oil and Vitamin D in Older Icelandic Adults. International Conference on Movement and Nutrition in Health and Disease to be held in Regensburg (12-14 June 2015). Oral presentation by Geirsdottir

Geirsdottir OG, Ramel A, Chang M, Jonsson PV, Thorsdottir I. Vitamin D and associations with gait speed in community dwelling old adults within the Topic 4 Nutrition, public health, chronic diseases, to be presented at the 12th FENS European Nutrition Conference Berlin 2015 (19-23 október 2015) Poster presentation by Geirsdóttir.

Hrafnhildur Eymundsdóttir, Milan Chang, Palmi Jonsson, Lenore Launer, Mary Frances Cotch, Vilmundur Gudnason, Alfons Ramel Association Between Serum 25 Hydroxy Vitamin D and Lifestyle Factors Among Older Adults in Iceland (AGES-Reykjavík). The Gerontological Society of America's (GSA) 68th Annual Scientific Meeting, taking place in Orlando, Florida from November 18 to 22, 2015. Poster presentation by Ramel

Milan Chang, Alfons Ramel, Olof Geirsdóttir, Palmi Jonsson, Inga Thorsdóttir Protein Intake Predicts Changes in Lean Mass in Elderly After a 12-Week Resistance Exercise Program. The Gerontological Society of America's (GSA) 68th Annual Scientific Meeting, taking place in Orlando, Florida from November 18 to 22, 2015. Poster presentation by Chang

Seta í nefndum eða stjórnnum

AGES- Reykjavík Study: Co-PI á þessu samvinnuverkefni Hjartaverndar, www.hjarta.is, og National Institute of Aging, Bandaríkjunum, www.nia.nih.gov. Sit í stýriningd þessarar stóru rannsóknar: Pámi V Jónsson

Stjórn InterRAI: Er Fellow í InterRAI frá 1991 og hef setið í stjórn frá 1999 sem ritari samtakanna. Þetta er hópur vísindamanna, nú 44 frá 24 löndum, sem vinnur að þróun samhæfðra áreiðanlegra matstækja fyrir aldraða á mismunandi stöðum í heilbrigðisþjónustunni. Markmiðið er að bæta gæði þjónustunnar og skapa grundvöll til alþjóðlegrar vísindastarfsemi, þar sem hægt verður að bera saman einstaklinga í mismunandi löndum, þrátt fyrir að heilbrigðis- og félagsþjónustan sé ólík í viðkomandi löndum. Sjá www.InterRAI.org. Sit einnig í Norrænu samtökunum um RAI og hef verið í forystu fyrir þeim samtökum undanfarin fimm ár, sjá www.NordRAI.com. Loks sit ég í IceRAI hópi HTR og er þar faglegur forsvarsmaður. Pámi V Jónsson

Í stjórn MEAMA, Middle-East Academy for Medicine of Ageing, frá 2005. Þetta er hópur sem hefur það að markmiðið að standa fyrir fræðslu og fyrirlesturum í 2ja ára prógrami (4 vikur á 2 árum) þar sem farið er yfir helstu atriði öldrunarlækninga fyrir lyf- og heimilislækna í arabaríkjunum. Sjá <http://www.me-jaa.com/MEAMA.htm> Pámi V Jónsson